

► **Hlavní stránka**

ZOO report 1 - 2/06

[Máme-li přírodu ochránit, musíme ji milovat](#)

[Také brněnská zoo bude očkovat ptáky](#)

[Atraktivní rosničky včelí na Mniší hoře i na radnici](#)

[Do Liberce za dobrou náladou](#)

[První moravský dinopark vyrostl ve Vyškově](#)

[Sovy v Zoo Brno](#)

[Dětský ráj to napohled ...](#)

[Pohoda zvířat - jeden z hlavních cílů zoo](#)

[Noc snů, noc splněných přání](#)

[Horké novinky](#)

[Když pštros s pštrosicí ...](#)

[Proč už u surikat opět vládne klid](#)

[Akci Kulový blesk zahájil odchod brtníků](#)

[Co v tomto roce ještě stihneme udělat ...](#)

[Zpět na ZOO report](#)

Fotografie v celém dvojčísle:

Bc. Eduard Stuchlík

Máme-li přírodu ochránit, musíme ji milovat

Jsem ráda, že jako prezidentka Světové asociace zoologických zahrad a akvárií (WAZA) mohu čtenářům Zooreportu nastínit, jak důležitou roli hrají zoologické zahrady a akvária při ekologické výchově a ochraně přírody.

Zásadní dokument, pojmenovaný Strategie Světové asociace zoo a akvárií, společně vytvořili kolegové ze zoologických zahrad celého světa. Jeho posláním je vysvětlit, jakou roli hrají naše instituce při překonávání globálních problémů, které přináší tlak stále se rozvíjející civilizace na přírodu. Nabádám každou zoologickou zahradu, aby si znovu pečlivě prostudovala tuto strategii a aby se s jejími tezemi ztotožnila natolik, aby se shodovaly s účely jejich vlastní organizace. Záchrana života na této planetě bude záviset i na zoologických zahradách a akváriích. Když si všechny dokonale osvojí ochrannou koncepci a zůstanou jí věrní, budou na ně lidé nahlížet jako na opravdové ochránce přírody a divočiny. To se ovšem může stát pouze tehdy, když vysoce odborně řízená a organizovaná světová zoo a akvária přijmou další úkol - působit na nevyhovující zoo a jiná podobná zařízení. Bez ohledu na to, v jaké části světa se nacházejí, musíme odsoudit takzvané zoo, jejichž péče o zvířata a poselství o ochraně přírody jsou nedostatečné - či dokonce žádné! Význam WAZA je každodenně napadán nejen organizacemi na ochranu zvířat, ale také některými partnery. Vyčítají nám děsivé životní podmínky, které musejí snášet zvířata v různých pochybných zařízeních. Kvůli nim je naše profese pod neustálou kritikou. Jestliže chceme, aby tato zařízení buď dosáhla profesionálních standardů, nebo aby zanikla, je v našich silách toho docílit. Naším druhým největším úkolem je inspirovat každého návštěvníka, aby se zamyslel nad nutností ochrany přírody a snažil se sám k ní přispět. Věřím, že toho lidé mohou dosáhnout, když si k přírodě vytvoří emocionální vazbu. V našich myslích a srdcích je zakódováno a v našich institucích imanentně přítomno, že můžeme a musíme udělat, cokoli je v našich silách, abychom opět spojili lidi s přírodou a současně využili přírodních zdrojů k záchraně druhů a celých biotopů. Stále slyšíme, kolik milionů lidí každoročně navštíví zoologické zahrady. Ale děláme vše, co můžeme, abychom k těmto

lidem pronikli? Opravdu spojujeme tyto lidi s přírodou a děláme z nich ochránce přírody? Průzkumy, které jsem měla možnost prostudovat, naznačují, že nejsme tak úspěšní, jak bychom potřebovali. Proč? Možná proto, že jsme věnovali více času a energie typickému výchovnému přístupu označovanému heslem "Znalosti vedou k starosti" a zanedbávali opačný přístup vytváření emocionálního spojení, vedoucího k touze po vědění. Potřebujeme dát našim návštěvníkům evokující, emocionální zážitek, který aktivuje jejich vrozenou fascinaci přírodou. Budoucí ochránce přírody, přírodovědci a biologové prozatím navštěvují naše zoologické zahrady v náručí rodičů nebo v dětských kočárcích. Je to generace, která rozhodne o zdraví planety, o přetrvání života. Využijme hlubokého smyslu zázraku života, který přebývá v nás všech, ve všech kulturách, tak, aby nás naučil chránit poslední zbytky nedotčené přírody i přírodu jako celek a život sám.

*Karen Ann Sausman
prezidentka WAZA*

Karen Ann Sausman

se narodila 26. listopadu 1945 v Chicagu, v americkém státě Illinois. Na Loyola University v rodném městě dostala roku 1966 titul bakaláře věd a na University of Redlands v Kalifornii získala v roce 1967 specializaci v herpetologii. V tomtéž roce jí bylo uděleno právo učit, neboť obdržela hodnost California Life Teaching. Pracovala jako ošetřovatelka zvířat v zoo, strážce v národním parku, učitelka na střední škole a instruktorka na vysoké škole. Vedla exkurze studentů na západ USA, do Mexika, Jižní Ameriky, jižní Afriky a Austrálie. V roce 1970 stála u zrodu unikátní zoologické a botanické zahrady The Living Desert (Živá poušť) v Palm Desert v Kalifornii a stala se její prezidentkou a výkonnou ředitelkou. Spolupracovala s řadou muzeí, je členkou mnoha společností a organizací zabývajících se ochranou přírody, speciálně fauny pouští. Od roku 1968 je členkou Americké asociace zoo a akvárií (AZA), do jejího výboru ředitelů byla zvolena na léta 1978-1980 a 1993-1996. Trvale pracuje v různých komisích AZA. Šestkrát byla oceněna cenou prezidenta AZA a dvakrát cenou za vynikající práci pro tuto asociaci. Obdržela mnoho cen a uznání i od jiných organizací. Roku 2002 byla zvolena do Řídící rady Světové asociace zoologických zahrad a akvárií (WAZA) a v roce 2005 se stala její prezidentkou. Uveřejnila a editorovala mnoho vědeckých prací a odborných sborníků. Mezi její osobní záliby patří výtvarné umění (kresba, fotografie, design), ornitologie, cestování a čistokrevní psi, kočky a koně.

Také brněnská zoo bude ptáky očkovat

Ptačí chřipka sice zmizela ze stránek novin i z televizních a rozhlasových zpráv, zoologickým zahradám však starosti s ní neubyly. Společné chovy ptáků s jedinci z řady vrubozobých (např. labutě či husy) a hrabavých (například bažanti či křepelky), kteří jsou k ptačí chřipce nejvíce vnímaví, musí zoologickým zahradám schválit krajská veterinární správa. Do podzimního tahu ptáků pak veškeré osazenstvo těchto společných chovů musí být proti ptačí chřipce imunní. Brněnské zoologické zahradě tak vyvstala povinnost očkovat labutě koskoroby, husice magellánské a nandu pampové, kteří žijí společně v takzvaném jihoamerickém výběhu. Veterinární správa pravděpodobně rozhodne o očkování ještě několika dalších ptáků, kteří žijí ve výbězích, kam mají přístup ptáci z okolní přírody ve velikosti kachny a větší. Proti vakcinaci lze argumentovat tím, že opakované chytání ptáků při očkování a odběrech krve působí silně stresově, během hnízdní sezóny by také ohrozilo rozmnožování. Pro vakcinaci naopak hovoří zmírnění rizika, že se ptáci virem ptačí chřipky nakazí. Na to, aby se očkování ptáci nakazili, je totiž zapotřebí, aby přišli do styku s daleko větším množstvím virů. Pro případ, že by se situace s ptačí chřipkou zhoršila, již Zoo Brno vypracovala pohotovostní plán. Podle něj by se geneticky cenná zvířata vyžadující vytápěnou ubikaci odstěhovala do náhradních prostor na veterinární fakultě, další vzácní ptáci by byli umístěni na hradě Veveří a ostatní by zůstali v zoo ve zvláštním režimu. Větší riziko nákazy přetrvává u ptáků umístěných v otevřených výbězích, v Zoo Brno to jsou nanduové pampové, emuové hnědí, kasuáři pillboví, jeřábi mandžuští a pštrosi dvouprstí. Opatření by spočívalo v přemístění krmných míst tak, aby k nim nemohli nalétávat volně žijící ptáci. Menší riziko nákazy nastává u ptáků ve voliérách, které jsou přístupné jen volně žijícím

menším pěvcům. Jsou to voliéry dravců, sov a papoušků u správní budovy, čtyřvoliéra u indiánského srubu pro rarohy, motáka pochopa, sovice sněžné a sovice krahujové, voliéra orlů, voliéra ibisů a vodních ptáků a voliéra pro trvalé handicapy. Malé riziko nákazy existuje u ptáků, které lze ponechat v uzavřených ubikacích a zabránit jim tak v kontaktu s volně žijícími ptáky. Jde o všechny jedince z pavilonu exotických ptáků, ptáky v zimovišti, ve Stanici mladých přírodovědců a ve voliéře v restauraci U Tygra. Před vstupy do expozic by byly v případě zhoršené situace umístěny dezinfekční rohože. Pro všechny výše uvedené skupiny platí, že ošetřující personál by nesměl navštěvovat chovatelská zařízení s jinými skupinami ptáků. Kdyby však na ptačí chřipku uhynul byt' jen jediný pták v zoo, bylo by opatření Státní veterinární správy mnohem přísnější: jako ohnisko nákazy by byla vyhlášena možná celá zoologická zahrada. Všechno ptactvo z této zoo by se pak muselo zlikvidovat a zahrada by byla pro veřejnost minimálně na tři týdny uzavřena. Mediální smršť, způsobená zprávami o šíření ptačí chřipky, pomínula. Po kampani je dobré i teď připomínat vyjádření odborníků, podle nichž je pravděpodobnost onemocnění člověka ptačí chřipkou, případně končícího i smrtí, velmi malá. Pokud k němu došlo, tak se vždy jednalo o přenos mezi ptákem a člověkem, kteří byli v častém a déletrvajícím kontaktu. Zatím stále ještě nebyl prokázán přenos mutovaného viru mezi lidmi. Ptačí chřipka však způsobila hospodářské ztráty na chovech a pro zoologické zahrady je stále ještě hrozbou, přestože na území České republiky dosud žádný masovější úhyn ptáků nenastal.

Anna Sedláčková

členka Stanice mladých přírodovědců

Atraktivní rosničky včelí na Mniší hoře i na radnici

V pavilonu Tropické království chová brněnská zoo převážně plazy. Najdeme tam však i několik druhů savců a ryb a od letoška je jedna expozice věnována i obojživelníkům - rosničkám včelím (Phrynohyas resinificatrix). Rosničky jsme získali zhruba před rokem jako asi dvoucentimetrová mláďata, která jsme dočasně umístili v zázemí. Když se koncem května šest rosniček přestěhovalo do expozice, samice vzápětí nakladly odhadem dvě stě vajíček. Dvě žabky našly svůj domov v menším teráriu, které je součástí takzvané rotundy Stálé akvariijní výstavy na Radnické ulici. Malé rosničky byly v té době ve věku, kdy v zajetí obvykle procházejí obdobím poměrně vysoké úmrtnosti. Přesto se v novém prostředí velmi rychle adaptovaly, brzy začaly přijímat potravu a dobře prospívají až do současné doby. Díky velkému apetitu, který je u tohoto druhu obvyklý, za rok narostly o další čtyři centimetry a téměř dosáhly maximální délky. Ta se udává mezi šesti až deseti centimetry a tento druh zařazuje mezi velké žáby. Samci bývají výrazně menší než samice. Rosnička včelí pochází z deštných pralesů Jižní Ameriky. Vyskytuje se v nížinách i v pahorkatinách do nadmořské výšky 800 metrů ve Venezuele, Guyaně, Surinamu, Francouzské Guayaně a přes Amazonskou pánev výskyt zasahuje do Kolumbie, Ekvádoru, Peru a Bolívie. Objevena byla v severovýchodní Brazílii, ve státě Pará, poblíž řeky Maracaná. Popis druhu pochází z roku 1907. Anglický název Amazon Milk Frog (amazonská mléčná žába) je odvozen od typické vlastnosti příslušníků rodu Phrynohyas, kteří při ohrožení vylučují mléčné bílý sekret, obsahující dráždivé látky. U rosniček žijících v Zoo Brno nebyl tento jev dosud pozorován. Druh rosniček včelích je oblíbený mezi teraristy po celém světě především pro atraktivní zbarvení a kresbu. Mladé žáby mají ostře ohraničené černé a bílé skvrny s nádechem zelených a hnědých odstínů. S dospíváním ubývá kontrastu, černá barva šedne a bílá mírně ustupuje zelenému nebo hnědému zbarvení. Kůže má zrnkovitou texturu. Rosničky včelí jeví v zajetí velkou ochotu přijímat potravu a také dobře snášejí dočasné výkyvy teplot; jako optimální se uvádí rozpětí 26 až 28 °C. V teráriu je třeba udržovat vysokou vzdušnou vlhkost a omezovat větrání. Rosničky rády lezou po větvích či hledají úkryt ve vegetaci. Nezbytně potřebují prostornou nádrž s čerstvou vodou. Rosničkám včelím pravidelně podáváme živý hmyz - například cvrčky nebo moučné červy -, který samy usmrcejí a v celku pohlcují. Některé dospělé rosničky žerou i předem usmrcená myši holata. Rosničky včelí se rozmnožují výlučně v dutinách velkých stromů. Takové prostředí lze poměrně snadno napodobit, proto se tento druh již dlouho úspěšně daří odchovávat v zajetí. Pro atraktivní vzhled a nikterak přemrštěné nároky na chov jsou dobrým tipem pro milovníky teraristiky. Kdo si ale přece jen netroufá starat se o tyto žáby doma, může si je kdykoli během roku prohlédnout v prostorách Stálé akvariijní výstavy na Radnické ulici v centru města či v pavilonu Tropické království zoologické zahrady na Mniší hoře.

Jan Špaček

chovatel na Stálé akvariijní výstavě

Do Liberce za dobrou náladou

Liberecké zoo je letos úctyhodných sedmaosmdesát let. Nejstarší česká zoologická zahrada už dávno není zvěřincem, který ve stísněných klecích předváděl zvířata se smutným pohledem. Je moderní, progresivní. Přestože rozlohou patří u nás k těm menším, úrovní a odborností splňuje kritéria evropské i světové asociace. Při zmínce o Zoo Liberec vytanou na mysli bílí tygři. Tyto krásné a vzácné šelmy nejsou však jen lákadlem pro návštěvníky, ale i dokladem chovatelského úsilí. Po třech mláďatech, narozených v roce 2002, nesložili chovatelé ruce v klín. Následovala loňská výměna nepřibuzných samců, po níž by se měla objevit další generace mláďat. Další chovatelské úspěchy dokumentují například mláďata velmi ohroženého osla somálského i narození samičky takina čínského letos v únoru. Malá Cadence je již druhým mláďetem takina čínského, narozeným v Zoo Liberec - její dvouletý bratr Golda je v současnosti deponován v Podkrušnohorském parku Chomutov. Takina čínského, zvaného též takin zlatý, který je poddruhem takina indického, je možno spatřit - kromě míst původního výskytu v Číně - jen v několika japonských zoologických zahradách a od roku 2002 také v liberecké zoo. Cadence jako druhé mládě svého druhu narozené v Evropě si pozornost návštěvníků i médií vskutku zaslouží. Loňský i letošní rok byl vůbec v Zoo Liberec bohatý na mláďata. Do stád přibýly žirafy, zebry, búvolec běločelý, kozy šrouborohé, poníci, osli somálské, kozorožci dagestánské, antilopa koňská, krokodýl čelnatý. Narodili se pavíani, mandril a také lachtan hřivnatý, první v historii v liberecké zoo. Při narození mláďete nebývá v zoo nouze o překvapení. Místo dvojčat jsou to mnohdy trojčata, samice porodí na sněhu nebo snese vajíčko v těsné blízkosti návštěvnické stezky. O potvrzení takového pravidla se postarala také lachtanice Líza. Nikdo neměl ani potuchy o její březosti. Na dobu rekonstrukce bazénu byla skupina lachtanů přemístěna do Zoo Praha, kde zakrátko - 30. března 2004 - uhynul s množstvím cizorodých předmětů v žaludku samec Filip II. Samička Maravilla, která je jeho pohrobekem, se své matce Líze po návratu do Liberce narodila až 14. července 2005! Vedle mláďat se v zoo objevily i dovozy. Dlouho očekávaná panda červená, vikuňa, levhart čínský, rysové karpatští, mangusty liščí a čimanga falklandská. Zoo Liberec se snaží být místem setkávání lidí a zvířat, proto její areál zdobí dřevěné sochy, herní i informační prvky, kontaktní zoo i odpočinkový prostor s pódiem pro pořádání doprovodných programů. Zábava a poučení se nevyklučují, proto pracovníci zoo obohacují prohlídky o nové aktivity, jakými byly vánoční večerní prohlídky či podíl na projektu Pomozme budoucnosti, věnovaném dětem ze sirotčince v Burkina Faso... Nebojíme se ani jisté recese, a tak jsme si vyzkoušeli, co to znamená, když se do výběhu "nastěhují" muzikanti, jak tomu bylo při experimentu Hudba v zoo. A což teprve první etnoples, konaný ve spolupráci s botanickou zahradou! Při všech legráckách i akcích zaměřených na osvětu v oblasti ekologie a ochrany přírody nezapomínáme na hlavní poslání - chov ohrožených druhů zvířat. I když jsem již poněkud odrostla dětskému úžasu nad živým exotickým živočichem, stále dovedu postát v němém ohromení nad dokonalostí přírody. Proto si dovoluji radu: "Chceš mít dobrou náladu? Navštiv naši zahradu!"

Zuzana Šafaříková

První moravský dinopark vyrostl ve Vyškově

Máte chuť setkat se tváří v tvář s prehistorickými ještěry? Ve Vyškově je to možné! Nezvyklou atrakcí pro návštěvníky ze všech koutů republiky, ale i ze zahraničí, je od 20. května 2006 Dinopark Vyškov. Nachází se v okrajové části města, v Marchanicích, a představuje jediné zařízení svého druhu na Moravě a po plzeňském dinoparku druhé v republice. Nejen rodiny s dětmi, ale i dospělí se jistě rádi vypraví do stylově upraveného prostředí marchanického parku, kde mohou obdivovat na tři desítky modelů druhohorních dinosaurů v životní velikosti, z nichž některé jsou dokonce pohyblivé a ozvučené. Milovníkům Jurského parku však vyškovská atrakce nabízí mnohem více než jen procházku mezi obrovskými brontosaury, dravými tyranosaury či stegosaury s mohutnými ostny na hřbetu a ocase. Návštěvníci si totiž v tamním kinosále mohou vychutnat trojrozměrnou polarizační projekci, která jim napoví, jak vznikl svět a jak kdysi dávno, ještě před prehistorickými ještěry, asi vypadal. Trojrozměrnou projekcí nabídka Dinoparku zdaleka nekončí: především děti ocení možnost zahrát si na archeology na pískovišti a objevit ukryté "poklady". Nebude chybět ani naučná stezka, kterou budou moci využít i školy v rámci své výuky. K úplné spokojenosti návštěvníků nabídne Dinopark občerstvení a taktéž prodejnu suvenýrů s prehistorickou tematikou. Do Dinoparku se návštěvníci dostanou pouze z nových prostor vyškovské zoologické zahrady, neboť právě Zoopark Vyškov je iniciátorem, partnerem a spoluinvestorem projektu Dinoparku. Převahu do Marchanic zajišťují kyvadlové autobusy a někdy mají vzhledem k velkému zájmu opravdu napilno. Aby návštěvníci viděli i něco nového v samotné zoo, zbudovali jsme nové výběhy, pojmenované Afrika, Asie a Jižní Amerika. V nich jsou k vidění skupiny různých zvířat původem ze zmíněných kontinentů. Zvířata jsem tam přesunul z našich dřívějších prostor. Nové výběhy jsou ohraničeny pouze terénními

příkopy a ohradníky a vytváří dojem přímého kontaktu se zvířaty - tato úprava je novým prvkem v naší zahradě. Stále oblíbeným zůstává v naší zoo Babiččin dvoreček, kde je možné zvířátka pohladit i nakrmit, nezměněné také zůstává zaměření zoo na chov domácích a původních plemen zvířat. Po rozšíření zoologické zahrady začal k plné spokojenosti návštěvníků sloužit také nový vstupní areál s pokladnou, dětské hřiště a bezplatné parkoviště.

Ing. Dagmar Nepeřená
investiční technička

Sovy v Zoo Brno (1)

Řád sovy (Strigiformes) byl v Zoo Brno v minulosti vždy bohatě zastoupen a nejinak je tomu i v současné době. Začátkem roku 2006 se v brněnské kolekci ptáků nacházelo osm druhů sov; skupina je v rámci tříd ptáků jednou z nepočetnějších. Vysoká obliba sov mezi lidmi má mnoho příčin. Sovy žijí v trvalém páru, jistou tajemnost jim dodává převážně noční aktivita i způsob letu - specifická skladba a struktura peří jej činí neslyšným. Sovy mají vysoce pohyblivou krční páteř, která jim umožňuje otáčet hlavu v úhlu téměř v 300°. Obličejová část hlavy sov je plochá, oči jsou umístěny v jedné rovině a neumožňují bez pohybů hlavy vidět a vnímat okolí v dostatečně velkém zorném úhlu. Kroucení a otáčení hlavou při sledování pohyblivého objektu zájmu působí na lidi komicky. Stejně jako časté laškovně přivírání a pomrkávání jedním okem. Sovy jsou taktéž ptáci poměrně klidní, kteří se zbytečně neplaší a běžně se příliš hlasově neprojeví. Pohlavní dimorfismus mají sovy slabě vyvinuté. Zbarvením se pohlaví většinou neliší, samice však bývá podobně jako u dravců o něco větší. Sovy snášejí pouze bílá vejce. Mají výborný sluch. Obrovské oči sov jsou predispozicí vynikajícího zraku. Charakteristický je způsob obživy: sovy polykají kořist vcelku a poté vyvrhují nestravitelné části v podobě tzv. vývržků. Dle těchto zbytků sovích hodů lze také najít jejich hnízda. Řád sovy (Strigiformes) dělíme pouze do dvou čeledí, z nichž čeleď sovovití (Tytonidae) je v přírodě České republiky i v expozicích Zoo Brno zastoupena pouze jedním druhem - sovou pálenou. Ostatní druhy spadají do čeledi puštíkovitých (Strigidae). V Zoo Brno se sovy nacházejí na třech místech: v komplexu expozic severské zvířeny Beringia, kde jsou dominantními výběhy vlků a bobrů kanadských, v takzvané aleji ptáků, která je v blízkosti správní budovy věnována dravcům a sovám České republiky, a v Záchraném centru pro handicapované živočichy, jehož svěřence většinou umísťujeme do zázemí. Nádhernou sovou, jejíž areál výskytu zasahuje do oblasti Beringie, je sovice sněžní (*Nyctea scandiaca*). Tento druh chovala naše zoo již před rokem 1978, ale zpočátku se nedařilo ptáky rozmnožit. Po několikaleté odmlce v držení jsme si v roce 1981 pořídili mladý pár. V roce 1985 jsme poprvé odchovali jedno mládě a v následujících letech mnoho dalších, která jsme odeslali do jiných zoologických zahrad (např. Olomouc, Hodonín, Lešná, Vyškov, Chomutov). Sovice sněžní je velká severská sova, aktivní i ve dne. Je v přírodě potravně značně závislá na populaci lumíků. Hnízdí v arktické tundře a v zimě ji lze zastihnout také v severnějších částech střední Evropy, výjimečně i na našem území. Můžeme u ní vyzorovat i barevný pohlavní dimorfismus, neboť samec je na rozdíl od černě skvrnitě samice téměř celý bílý. Naše zoo chová v současné době již poměrně starý pár (samice pocházející ze Zoo Praha je dokonce současnou věkovou rekordmankou), a tak budeme nuceni v brzké době obnovit chov dovozem mladých ptáků a sestavit nový pár, který bude pro odchov další generace atraktivnější. K Beringii patří i expozice sovice krahujové (*Surnia ulula*). Pro naši zoo je to chovatelská novinka. Získali jsme pár mladých ptáků v roce 2005 ze Zoo Praha, která je jakožto jedna z mála zoo odchovává. Tyto sovice jsou pojmenovány po krahujci především díky jejich denní aktivitě a zbarvení a taktéž díky jejich dlouhému ocasu a zašpičatělým křídlům. Sovice krahujové hnízdí v lesích tajgy a v zimě se někdy vyskytnou v severní a vzácně i střední Evropě. Další sovou, kterou bychom rádi obohatili náš chov v rámci Beringie, je puštík bělavý (*Strix uralensis*). Vyskytuje se taktéž na našem území, které je ale jen okrajovou částí rozsáhlého teritoria, táhnoucího se z Evropy na východ až po Kamčatku, Japonsko a Koreu. V horách střední Evropy se vyskytuje poddruh *Strix u. macroura*. V České republice je kriticky ohrožen a existuje pro něj úspěšný reintrodukční program v oblasti Šumavy. Do tohoto programu je zapojeno několik českých zoologických zahrad (např. Ohrada, Ostrava a Chomutov). Zoo Brno by se mohla v budoucnu k těmto zoo připojit. Velmi známou a pro celý řád typickou sovou je sova pálená (*Tyto alba*). Ta je, jak jsme už uvedli, jediným zástupcem čeledi sovovitých v České republice. Často obývá lidská sídla. Několik kusů se každý rok dostane do našeho Záchraného centra: letos jsme po rekonvalescenci vrátili na místo nálezu už dva jedince. Na našem území je sova pálená silně ohrožena. Existuje program na posilování její přirozené populace, k němuž se hodlá připojit i Zoo Brno: pokusí se sovu pálenou rozmnožit

a odchovaná mláďata vypustit do přírody. O dalších sověch z kolekce Zoo Brno pojednáme příště.

Ing. Daniel Zeller, Ph.D.

Dětský ráj to napohled...

Rekonstruovanou Dětskou zoo slavnostně otevřela brněnská zoologická zahrada na Den dětí - ve čtvrtek 1. června 2006. Pásku před vchodem přestříhl náměstek primátora Ing. Miroslav Hošek. Ihned poté se do dětského ráje nahrnuli nedočkaví žáci základních a mateřských škol se svými pedagogy, na Mniší horu přišly v ten den asi tři tisíce dětí - jejich nadšení nebralo konce. Hrály si s ovce, kozami a lamami, hladily králíky a morčata, přes síť nataženou nad hladinou jezírka pozorovali zlaté rybky. Vyřádit se mohli na skluzavkách, houpačkách a prolézačkách, které většinou ústily v kontaktní expozici. Pohádkovou atmosféru vytvářely sochy loupežníků a nebojácných zvířátek. Dětská zoo vznikla v roce 2001 na přibližně půlhektarové louce mírně se svažující k jihozápadu a navazující na stáje poníků. Současná přestavba sice zhruba zachovala původní členění plochy, nové výběhy ale plní svou funkci mnohem lépe: berou větší ohledy na nároky zvířat i bezpečnost dětí. Jim také přináší nové příležitosti ke kontaktu se zvířaty a větší možnosti pobavit se a zaskotačit si. Přestavba také vtiskla areálu nový výrazný a vkusný vzhled, blízký mentalitě dětí. V dětském areálu to na první pohled vypadá jako na sochařském sympoziu. Na louce se tyčí vysoké dřevěné sloupy bohatě řezbářsky opracované výtvarníkem Jožkou Čermákem. K sloupům jsou ukotveny prolézačky, skluzavky, vysutá lávka přes umělý potok i lávka přes údolíčko, sedací soupravy. Vše je pojednáno stejným rukopisem, i dřevěné plastiky postav a zvířat, sestavené podle scénáře vycházejícího z pohádky Zvířátka a Petrovští. Louce dominují tři expozice: výběh morčat, výběh králíků a jezírko s barevnými koi-kapry. Nad nádrží je zavěšena pevná síť, po níž mohou děti lézt a pozorovat život ve vodě. Oválné výběhy morčat a králíků ohraničují kamenné terasy, přes ně mohou děti vstupovat dovnitř. Do výběhu se také dostanou přes různé lávky a prolézačky. Uprostřed výběhu mají zvířata doupě, v němž najdou klid, kdykoli po něm zatouží. Uvnitř doupěte už je výsostné zvířecí teritorium. Kamenná zídka odděluje od louky selský dvorek, uzavřený ze zadní strany maketou venkovského stavení. Na dvorku čekají na děti větší domácí zvířata, například kamerunské kozy a ovce, lama krotká a lama alpaka. V tomto místě stála původně ohrada ovcí a koz, zvířata ale občas unikala a obtěžovala návštěvníky hodující v nedalekém bufetu. Také králíci a morčata z bývalých výběhů mizeli, většinou v podzemních norách. Tyto nedostatky obnovená Dětská zoo odstranila. Rekonstrukci Dětské zoo provedla firma Zeman, dětské atrakce dodaly Tomovy parky. Závěrečná sadová úprava je dílem zahradníků Zoo Brno. Na stávající rekonstrukci navážou další tři etapy. Po úpravě budovy stájí vzniknou nové ubikace pro zvířata i jejich ošetřovatele a nové stylové výchovně vzdělávací středisko. Na ně naváže nový výběh poníků a na rovince nad Dětskou zoo se rozvine odpočivný piknikový prostor s venkovními grily.

Eduard Stuchlík

Pohoda zvířat - jeden z hlavních cílů zoo

Zoologické zahrady mají při nakládání se zvířaty povinnost dodržovat zákony a řadu předpisů, norem a pravidel v chovatelských, veterinárních a jiných oblastech. Zařízením, která nesplňují všechny předepsané požadavky, hrozí dokonce i ztráta licence. Určitý "odklad" však mají zahrady, kterým technické a ekonomické možnosti zatím nedovolují pracovat podle nejnovějších trendů v chovu divokých zvířat. Nedostatky přetrvávají v různých částech světa. V Asii je díky tamním tradicím poměr ke zvířatům diametrálně jiný než například v Evropě. Zarážející je svědectví šéfa WAZA Eda McAlistera, který loni navštívil tři japonské medvědí parky, z nichž dva jsou členy Asociace japonských zoo. V Japonsku existují nádherné zoologické zahrady, ale stav, se kterým se ve zmíněných parcích setkal, jej šokoval: jednotvárné výběhy připomínající žaláře byly zvířaty přeplněny, rozmnožování se dělo bez jakékoliv kontroly, chyběla veterinární péče - bylo vidět neošetřené rány, bujela agrese. Medvědi žebřali o jídlo, každý používal vlastní způsob, jak přilákat pozornost. Krmení nevhodnou stravou návštěvníkům nikdo nezakazoval. Chovatelé zvířata nutili předvádět cirkusové kousky, jako kupříkladu jízdou na kole. Návštěvníci si mohli zakoupit medvědí maso... McAlister nikde v těchto parcích nenašel na ideu ochrany ohrožených druhů. Společná zpráva WAZA a Světové organizace ochránců zvířat, zasláná příslušným orgánům, by měla vést k likvidaci zmíněných zařízení. Doba, kdy tvrdé sankce se stanou skutečností, se pomalu, ale neodvratně blíží... Slovo welfare (blaho, dobro, péče, prosperita, zdar) v

souvislosti s chovem zvířat se začalo častěji používat koncem minulého století. Podle zásad welfare, uznávaných například Etickým kodexem WAZA, má být zvířatům chovaným v zajetí zajištěna pohoda a důstojná existence. Především jde o povinnost poskytovat zvířatům dostatek potravy a vody, zamezovat týrání a umožňovat přirozený projev podle jejich fyziologických potřeb. Kupříkladu tak, že se jim poskytne dostatek prostoru s úkryty, připraví optimální podmínky pro páření a zajistí možnost rozptýlení pomocí různých hraček či hlavolamů na dobývání potravy. Zásad welfare je mnohem víc: etický kodex je shrnuje do dvanácti kapitol. Ještě v historicky nedávných dobách byl živočich pouhou věcí, dnes však už převážná většina lidí vnímá zvíře jako rovnocenného partnera. Bohužel tíha minulosti způsobila, že v některých zoologických zahradách, včetně té naší brněnské, některá zastaralá zařízení všem zásadám welfare plně neodpovídají. Svědčí o tom i některé zápisy v návštěvní knize zoo: Monika Šabatová z Brna napsala 28. 10. 2005, že "...plno věcí se nám líbí, jen na lední medvědy není hezký pohled." "Moc se mi líbila Tygří skála, lamy, vlci, Tropicke království, ale co na mne zapůsobilo nejvíce, ale v negativním smyslu, byl pavilon opic", uvedl 18. 8. 2005 Jiří Klimeš z Prahy. Jak si můžeme přečíst na straně 19 i na jiných místech tohoto čísla Zooreportu, rok 2006 přináší pavlánům anubi, ledním medvědům i dalším druhům zvířat v brněnské zoo mnohem důstojnější podmínky pro spokojený život.

Jan Kameník

Noc snů, noc splněných přání

První páteční večer v měsíci červnu patřil na Mniší hoře handicapovaným a chronicky nemocným dětem. Do zoo, kterou v 18 hodin opustili návštěvníci, přišlo na sedm set pozvaných dětí a jejich sourozenců či rodičů, aby prožili Noc snů, kdy zahrada s naskvěnými expozicemi a pódia s prostranství s pestrým zábavným programem patří jen jim a plní jim jejich přání. Při tom, jak procházeli zářící zahradou, si mohli vybrat, zda si v Dětské zoo zajezdí na ponících a pohrají s králíčky a morčaty, či si nechají předvést, jak děvčata ze Stanice mladých přírodovědců cvičí lamy. Na kontaktní zvířata - papouška Edu, fretku Filipa, želvy, hady - mohli narazit i ve správné budově. Tam byla také výstavka přírodnin: děti si mohly vzít do ruky a blíže prozkoumat a porovnat parohy, vejce, péra a kůže různých zvířat. Další stánek s přírodninami stál u pavilonu exotických ptáků. Zahrada nabídla i stánek, u něhož přichodí sledovali zručného řemeslníka, jak soustruží dřevěná zvířátka. Nebyli naši hosté jen pasivními diváky. Ve výtvarné dílně pod širým nebem si mohli na přichystané šátky sami natisknout razítkem a barvou na textil motiv, který si vybrali - obrázek oblíbeného zvířete. Získali tak trvalou vzpomínku na Noc snů, která je také nocí splněných přání. Stejně nebo jiné zvíře si mohli nechat namalovat na obličej. Další přání se jim splnila, když se mohli na cokoli zeptat při komentovaném krmení lachtanů, medvědů, šimpanzů, kotulů či surikat. Tak pestrý program si žádal i přísun energie do organismu. Jídlo a pití se nabízelo na třech místech. Děti si pochutnaly na obložených bagetách, koláčích, ovoci a limonádě. O to, že byly stánky s občerstvením v obležení, se zasloužili štedří sponzoři, kteří napekli koláče a vůbec pořídili všechny laskominy. Divadelní přestavení souboru Mimi Fortunae o osudu zvířat v Africe nadchlo všechny diváky a některé pak strhlo do víru tance s herci ve zvířecích maskách. Vyhrávali Noví Kaskadéři, aerobic předvedly cvičenky z oddílu Sluníčka. Po divadle se spěchalo na prostranství před pavilonem Tropicke království, kde se střetli šermíři ze skupiny Carpe diem. Vyvrcholením kulturního programu byla ohnivá šou. Hosté Noci snů se vraceli domů šťastní a plní zážitků. Mezinárodní akce Noc snů v zoo (Dreamnight at the Zoo) probíhá každoročně v první červnový pátek v desítkách zoologických zahrad v Evropě i jinde ve světě. Poprvé se konala v roce 1996 v Zoo Rotterdam, odkud se rozšířila do všech oficiálních zoo v Holandsku a poté i do jiných zahrad v Evropě i mimo ni. Z českých zoo se akce poprvé účastnila Zoo Děčín, a to v roce 2004. Loni se k děčínské připojila i brněnská zoo a letos proběhla Noc snů ve čtyřech českých zahradách. Kulturnost národa se pozná podle toho, jak dalece si lidé všímají handicapovaných spoluobčanů. K této kulturnosti přispěli nejen organizátoři Noci snů ze Zoo Brno, ale i dvacet dobrovolníků a zmínění sponzoři. Za to jim patří srdečné poděkování pozvaných dětí i jejich doprovodu.

Jan Kameník

Horké novinky

Klokánci už v březnu vykukovali z vaku

Krutou zimu 2005/2006 přežila zvířata v Zoo Brno ve zdraví. Mláďata přicházela zjara na svět stejně jako jindy. Tak například dva malí klokani rudokrcí už v březnu vystrkovali hlavu z

matčina vaku a okusovali trávu. Dva dospělí samci a čtyři samice žijí v Zoo Brno v palisádou obehnaném výběhu, který se od roku 1997 rozkládá v horní části zoo a se sousedním výběhem kasuárů vytváří malou australskou expozici. Klokani rudokrcí patří ke středně velkým klokanům, na krku a plecích mají mírně narudlou srst. Oproti jiným druhům klokanů je jejich srst velmi hustá, takže dobře přečkávají nízké teploty. Pocházejí z Tasmánie, kde je chladněji než v Austrálii, vyskytují se ale také v buši na jihovýchodním pobřeží pátého kontinentu. Malá populace volně žijících klokanů rudokrkých existuje v Británii. Pochází z jedinců, kteří před padesáti lety utekli ze zoologické zahrady.

Chovatelský úspěch - třetí mládě takina

Samička takina indického se narodila v Zoo Brno 6. března 2006. Když se v zoo narodí takin, je to vždy považováno za chovatelský úspěch. V Evropě tento druh chovají nemnohé zahrady: v Zoo Brno jsou takini od roku 1999, kdy jsme získali jeden pár z berlínského Tierparku. První mládě - rovněž samička - přišlo na svět v dubnu 2003 a dosud žije s rodiči v brněnském výběhu. Druhé mládě - tentokrát to byl sameček - se narodilo loni v květnu, ale po měsíci uhynulo na vnitřní zranění, jehož původ se nepodařilo zjistit. Protože přišla o mládě, samice se dostala opět do říje, takže zhruba po roce porodila dalšího potomka. Jinak se takini rodí zpravidla po dvou letech. Turovitý sudokopytník takin, který váží až 400 kg, připomíná pižmoně či malého bizona. Divoká populace v současné době čítá asi 5000 jedinců. Jejím domovem je východní Himálaj a vysoká pohoří Tibetu, jižní Číny, Bhútánu, Sikkimu a severní Barmy. U nás takina indického chovají zoologické zahrady v Praze a Brně, takini v liberecké zoo patří k čínskému poddruhu takin zlatý.

Ejpril, jméno pro malou velbloudí krasavici

Velbloudí samičce, která se narodila v Zoo Brno 2. dubna 2006, tedy málem na Apríla, chovatelé říkají Ejpril. Jejím otcem je statný samec Abdul, v jehož harému jsou tři samice: Isis, která je matkou Ejpril, dále Sulika a Smilte. Ve stádě je také samička Gája, narozená před rokem Sulice, a nedávno se ke skupině připojila i Majda, která se narodila v Zoo Bratislava a kterou chovatelé drželi v jiném výběhu, protože ji učili chodit s ohlávkou.

Snaživý jelen milu

V oblasti původního výskytu v Číně jelen milu vymizel patrně již ve středověku, posledních několik jedinců zahynulo v císařské oboře v Pekingu během boxerského povstání na začátku 20. století. Dnes se jelen milu vyskytuje jen v oborách či zoologických zahradách. V brněnské zoo se tomuto vzácnému druhu daří. Samec tam žije ve výběhu obklopen čtyřmi samicemi, stádo se začátkem dubna rozrostlo o jedno mládě, o Velikonocích se pak narodilo druhé. Tato skupina jelenů milu odchovala první mládě již v roce 1998.

Chov losů úspěšně pokračuje

Dvojčata se narodila jedné ze dvou samic losů 6. května, druhá porodila mládě 22. května. Obě losice poprvé porodily v minulém roce po jenom mláděti, dvojčata mívají prvorodičky vzácně. Roční losata byla koncem května stále ve společném výběhu, ale chystala se na odchod do jiných zoo. Loňská mláďata jsou prvním odchovem losa v historii brněnské zoo a my jsme rádi, že chov úspěšně pokračuje. Losi patří k původním zvířecím obyvatelům našich lesů, v 16. století byli vyhubeni. Od padesátých let 20. století se začínají na našem území objevovat jedinci zatoulaní z Polska a v jižních Čechách se ustálila malá populace.

Plodnost kozorožců překonala očekávání

Počet potomků u kozorožců sibiřských byl letos obzvlášť velký - koncem května pobíhalo po brněnském výběhu šest kůzlat a jedna samice byla ještě březí. Příchod mláďat začal 10. května, kdy dvě kozorožky porodily dvojčata. Protože se mláďata znala od prvního dne, kdy spatřila světlo světa, pohybovala se většinou pospolu a dělala dojem čtyřčat. Po jednom mláděti se pak objevilo 11. a 13. května. Skupina dospělých kozorožců sibiřských se momentálně skládá ze čtyř samců a šesti samic. Odchovaná mláďata si vyměňujeme za jiná zvířata s ostatními tuzemskými nebo zahraničními zahradami, výměny za kusy stejného druhu pro oživení chovu se dějí většinou se Zoo Olomouc a s lotyšskou Zoo Riga. Již delší dobu očekáváme příchod geneticky vzdálených jedinců z ukrajinské Zoo Nikolajev, ale po rozšíření Evropské unie nastaly administrativní potíže. Nicméně věříme, že k transportu dojde. Domovem kozorožce sibiřského jsou vysoká pohoří jižní Sibiře a severního Mongolska. V zoologických zahradách je tento druh dosti vzácný, v Česku jej můžeme vidět jen v Brně a Olomouci. Jeho nejbližšími příbuznými jsou kozorožec alpský a kozorožec kavkazský.

(red)

Když pštros s pštrosicí...

Pštrosi dvoupřstří rudokrcí obývají v Zoo Brno společný výběh kopytníků subsaharské Afriky, který vznikl v roce 1980 na nejvýše položeném místě zoo, pod hlavním vrcholem Mniší hory, a dostal jméno Safari. Vedle pštrosů tam v současné době mohou návštěvníci pozorovat žirafy síťované, pakoně modré a zebry Chapmanovy. Počátky chovu afrického pštrosa spadají v brněnské zoo do přelomu sedmdesátých a osmdesátých let dvacátého století. Tehdy zoo držela dospělého samce společně se skupinou zeber Böhmových, později, už ve výběhu Safari, žil pár pštrosů ve společnosti žiraf Roschildových, pakoňů modrých a zeber Chapmanových. Tehdy pštrosice snášela vejce volně ve výběhu, žádné mládě však neodchovala. Nová chovná skupina byla sestavena v roce 1993, kdy jsme dovezli z Belgie dva páry pštrosů dvoupřstřích rudokrkých, narozených v roce 1992. I když dosahovali velikosti ptáků téměř plně vzrostlých, byli ještě v šatu mladých. Do společného výběhu jsme je nemohli vpustit okamžitě - především mladí pštrosi snadno propadají panice a dlouho si pamatují nepříjemné situace. Na nové prostředí si tedy museli zvyknout v odděleném výběhu. Teprve pak je chovatelé spojili s osazenstvem Safari, které tehdy tvořila skupina zeber Chapmanových (1, 4), vodušek červených (6, 8) a samec žirafy síťované. Až na počáteční plachost žirafy se zvířata snášela dobře. Do chovu jsme zařadili jednoho samce a dvě samice. Ptáci začali s pářením již v roce 1995, přičemž kohout preferoval jednu samici jako favoritku. Ke snášce však nedošlo. V roce 1996 začaly snášet obě samice, obě samec pářil. Velikostí, váhou, glazurou a pórovitostí se vejce jednotlivých samic značně lišila, což bylo dáno rozdílnou velikostí ptáků a usnadňovalo to identifikaci vajec, jejichž váha se pohybovala od 1500 g do 1850 g. Menší samice snášela kolem dvaceti, větší kolem deseti vajec za sezonu. Jen výjimečně se ve snášce objevily různé abnormality - vejce bez skořápky, kulaté vejce velikostí pomeranče, či různě vrstvená skořápka. V období snůšky může slepice klást jedno vejce každý druhý den. Normální snůška představuje 12 až 18 vajec. Na vysezení, trvající 42 dní, se podílejí oba partneři (samice ve dne, samec v noci). Vzhledem k tomu, že samice ve společném výběhu nemají klid na hnízdění, praktikujeme umělé líhnutí. Vejce snesená na různých místech výběhu sbíráme a před nasazením skladujeme v horizontální poloze při teplotě asi 15°C. Skladovaná vejce obracíme o 90°C. Po přibližně pěti kusech je pak vkládáme tak, aby vzduchová bublina byla nahoře, do skříňové líhny. V ní se zárodky vyvíjejí při teplotě 36°C a vlhkosti 30%. Obracení vajec ve vertikální poloze zajišťuje automatika. Kuřata se líhnou asi za 45 dní, přičemž vyklubání se může rozložit do jednoho až dvou dnů. Doporučuje se kuřata nechat vyklubat samostatně, vlastní silou. Pomoci jim můžeme v případě příliš silné skořápky, při špatné poloze mláděte apod. Při klubání bývají kuřata v dolíhni a po úplném oschnutí se přemístí do dřevěné ohrádky s vytápěním a pevnou podložkou proti klouzání (používáme koberec, později slámu). Nesmí chybět voda a krmení, samozřejmostí je též přísná hygiena. V prvních dnech života "pštrosíčata" tráví živiny ze žloutkového vaku. S příjmem potravy mívají někdy těžkosti, protože ve zcela přírodních podmínkách se učí zobat od rodičů. V našem případě po umělém vylíhnutí zastává funkci učitele chovatel, když prstem naznačuje klování. Do ohrádky lze také umístit kuře kura domácího, od něhož mají pštrosi zobání odkoukají. Pštrosy dvoupřstří rudokrké odchovává brněnská zoo od roku 1996 každoročně. Odrostlá mláďata slouží k výměnám za jiné druhy zvířat s ostatními zoologickými zahradami.

*Tomáš Kříž
chovatel na Safari*

Proč už u surikat opět vládne klid

Drobné cibetkovité šelmy surikaty (*Suricata suricatta*), původem z jihoafrické pouště Kalahari, chová brněnská zoo od roku 1998, kdy po přestavbě staršího objektu vybudovala pavilon Tropiccké království. Surikaty v něm obývají vnitřní expozici, z níž mohou vycházet do venkovního výběhu. Obě prostory zdobí umělá termiště. První skupinu, tříčlennou, jsme dovezli ze Zoo Varšava, později jsme ji doplnili dvěma samci ze Zoo Rotterdam. V brněnské expozici nyní žije rodičovský pár Luboš s Laluní a jejich mláďata, dále pak sourozenci z roku 1999 Surí a Kata a jejich o rok mladší bratr Fin - tedy tři dospělí samci a dvě samice. Dlouze očekávaní potomci se objevili v polovině letošního března. Na počátku měsíce byla už na Lalunii vidět vysoká březost, břicho se zvětšovalo a vystupovaly prsní bradavky. Stejně jako byli nervózní chovatelé, rostla i nervozita šelmiček. Luboš se několikrát popral se synem Surím o dominanci ve skupině. Po rvačkách zůstaly oběma samcům na hlavách otoky, během několika dnů však zmizely a nastal klid. Ráno 16. března byl na stráž Fin a ostatní surikaty odmítaly opustit vnitřek boudičky, z níž se ozývalo typické "vrzání" mláďat. Během dne se dospělci postupně objevovali před boudou, rychle se něčeho nažrali a hned běželi

zpět do úkrytu za mláďaty. Druhý den samice vynesla dva potomky na topnou desku, kde se asi půl hodiny vyhřívali a poté se opět uchýlili do bezpečí domova. Příští den jsme se rozhodli, že do boudy nahlédneme. Čekalo nás milé překvapení - uvnitř byla tři mláďata! Během následujících dnů jsme provedli ještě několik kontrol: bylo vidět, že mláďata pěkně rostou. Většinu času s nimi v boudičce trávili Suri a Kata, jejich mladší bráška Fin poctivě hlídkoval na vyvýšeném místě. Matka Lalunia navštěvovala mláďata, jen aby je nakrmila. Přesně jako v přírodě, kde se o potomstvo starají vymezení členové skupiny, takzvané chůvy, a matka veškerý čas - vyjma kojení - věnuje shánění potravy, aby měla dostatek mléka. Koncem března začínala mláďata otvírat oči a stále víc času trávila mimo boudu, kam je chůvy vynášely. Od dubna už malé surikaty bývaly celé dny ve výběhu, ve společnosti ostatních. Denní program měly rozdělen na vyhřívání, hry a krmení. Začínaly žrát hmyz, stravu dospělých, ale přesto je matka stále ještě kojila. Surikaty krmíme několikrát denně, jeden den v týdnu mají hladovku. Hlavní složku potravy tvoří hmyz - cvrčci, sarančata a mouční červi. Dále surikaty dostávají jednodenní kuřata, myši a mláďata potkanů. Několikrát za týden jim zpestřujeme jídelníček směsí mletého hovézího či drůbežího masa s tvarohem, syrovými i vařenými vejci, zeleninou a sladkým ovocem. Návštěvníci si velmi oblíbili roztomile čínorodé surikaty. Jejich chov není obtížný, ovšem rozmnožování už tak jednoduché není. Po několika úspěšných odchovech z devadesátých let nastaly v brněnské skupině komplikace. Samice bývala březí, ale po porodu mláďata mizela. Příčina zřejmě tkvěla v mladší samici, která se snažila zaujmout dominantní postavení. Poté, co jsme ji předali jiné zoo, ve skupině - až na menší šarvátky - opět zavládl klid.

Josef Kolesa

Akci Kulový blesk zahájil odchod brtníků

Velké stěhování zvířat, které umožní adaptaci jejich dosavadních výběhů na moderní chovatelská zařízení a které zaměstnanci Zoo Brno nazývají Kulový blesk, propuklo v pondělí 3. dubna 2006 v šest hodin ráno. Tři patřičně vyhládlé medvědy hnědé-brtníky začali chovatelé lákat na chutné sousto do transportních beden. Šelmy však léčku prohlédly a zůstaly ve svých ubikacích či unikly do výběhu. Veterinář je proto musel uspat a po přenesení do bedny opět probudit - v bdělém stavu snázejí zvířata přesun lépe. Nákladní vůz uzpůsobený pro transport zvířat vyrazil na cestu s třemi brtníky kolem desáté hodiny. Cílem bylo maďarské město Veresegyház, ležící asi 15 km severovýchodně od Budapešti. Nachází se tam medvědí útulek. Brtníci Mirka a Emil, kteří se narodili v roce 1983 v Zoo Bojnice, žili v Brně od roku 1984 a odchovali kolem dvaceti mláďat. Jejich posledním potomkem je samička Arkáda, narozená v roce 2003. Také s rodiči odcestovala do Maďarska. Medvědí útulek ve Veresegyházu na téměř čtyřhektarové ploše, ze které jeden a půl hektaru zaujímá jehličnatý les, je v provozu od roku 1998. Před příchodem brněnské trojice v něm žilo 39 medvědů hnědých. Mají k dispozici osm umělých jeskyní a dvě vodní nádrže s celkovou plochou hladiny 320 m². Voda v nádržích se neustále vyměňuje. Medvědi mohou vodu z jezer pít - a přitom se bavit proháněním karasů... Brtníky, které naše zoo chovala od počátků své existence, v příštích několika letech na Mniší hoře nevidíme. Medvědi hnědí se však určitě vrátí. Budou to ale jedinci jiného poddruhu, kteří se ocitnou v expozici hodně změněné - samozřejmě k lepšímu. Právě proto se medvědí trojka musela odejít do Maďarska. O odsun brtníků usilovala brněnská zoo asi deset let. Jelikož je tento druh v zajetí přemnožen, není o něj mezi chovateli zájem, selhala i jednání se správci zámků v Jevišovicích a v Kunštátě. Výběh brtníků upravíme pro medvědy lední, kteří se tam přestěhují z dosavadní nevyhovující expozice. Ta po rekonstrukci dobře poslouží paviánům anubi. Jeden ze dvou pavilonů opic bude možné po odchodu paviánů celý vyhradit pouze šimpanzům. Součástí akce Kulový blesk je také zlepšení životního prostředí drobných šelem z takzvané aleje šelmiček. Zastaralé klece zbouráme a šelmičkám postavíme důstojné expozice na různých dosud nevyužitých místech zahrady. A právě v místě a v okolí aleje šelmiček se příští rok začne budovat nový rozlehlý výběh medvědů hnědých. Bude součástí plánovaného souboru expozic severské zvěřiny Beringia, a proto se do něj středoevropský brtník nehodí. Počítáme s jiným poddruhem - s medvědem kamčatským či medvědem kodiakem. Medvěd hnědý je ze sedmi druhů medvědovitých šelem nejrozšířenější, vyskytuje se v oblasti od Severní Ameriky přes Evropu až po Asii. Na tak rozsáhlé ploše vytváří řadu poddruhů, různé formy nalezneme i v Mexiku a v Himálaji. Šelmy medvědovité se neživí výhradně dravě, jsou to všežravci, kteří spořádají i velké množství rostlinné potravy a sežerou vše, co naleznou - od uhynulých zvířat až po odpadky z kuchyně člověka.

Bc. Eduard Stuchlík

Co v tomto roce ještě stihneme udělat...

Kromě obnovené Dětské zoo se letos návštěvníci Zoo Brno dočkají dalších výrazných zlepšení, které z několika dosavadních výběhů učiní mnohem přitažlivější expozice. Úplnou novinkou bude společný výběh dželad a paovců. Paovce pocházejí z hor severní Afriky od Maroka až po Súdán. U nás se každoročně rozmnožují. Po rozšíření a dalších úpravách jejich výběhu se mezi paovci objeví dželady, pozemní opice z vysokých hor v Etiopii, živící se téměř výhradně trávou. Nápadná je u nich rudá skvrna na prsou, jejíž barva se při pohlavním vzrušení zvýrazní. Paovce a dželady se vzájemně dobře snášejí, oblasti jejich původního výskytu jsou si geograficky blízké. Příchod dželad si vynutí rozšíření výběhu, stavbu nového oplocení s elektrickým ohradníkem a vytápěné ubikace. Na stromy při okraji výběhu se musí instalovat zábrany, aby opice nemohly vylézt nahoru a přeskočit plot. Protože dželady žijí na skalnatých útesech, vytvořili jsme ve výběhu kamenné vyvýšeniny, které budou dželadám sloužit jako místa odpočinku. Novou podobu dostane výběh bizonů. Rozšíříme jej až těsně k přístupové cestě a zakončíme příkopem, takže zmizí staré trubkové hrazení. K bizonům se chodí odbočkou od hlavní trasy, kolem velbloudů a guanak. V další etapě chceme přístupovou cestu k bizonům prodloužit tak, že bude možné podél zadní strany výběhu bizonů projít až na Safari. Vytvoří se tak nový okruh - návštěvníci se nebudou muset od bizonů vracet stejnou cestou k hlavní trase. U bizoního výběhu bude také stát malá indiánská vesnice s několika tee-pee. Do většího prostoru se budou letos stěhovat - v rámci akce Kulový blesk, o níž píšeme na předcházející straně - lední medvědi a paviáni. Ledním medvědům poskytneme zhruba půlhektarový výběh uvolněný odchodem brtníků. Jeho úpravy nebudou složité, medvědi ale dostanou mnohem více místa, než měli dosud. V novém působišti budou mít také více klidu, tolik potřebného k tomu, aby se mohli rozmnožovat. V nepříliš vzdálené budoucnosti má být tento areál ještě rozšířen a přestavěn podle nové chovatelské koncepce. Dosavadní expozici, která ledním medvědům nevyhovovala, přebudujeme pro paviány anubi. Nezbytné úpravy budou však poněkud složitější. Betonovou podlahu bývalého medvědince pokryjeme vrstvou zeminy, vysejeme trávu, zrušíme bazén. Paviáni se pohybují převážně po zemi, proto jim zbudujeme skalku a ve středu expozice vztyčíme kmen, aby si mohli také zašplhat. Stavební ruch se rozvine na více frontách. Například poblíž restaurace U Tygra, v již hotové dolní smyčce "drážního tělesa" budoucího vláčku, má ještě letos vzniknout bufet pod širým nebem, aby v horkých dnech rozšířil kapacitu restaurace.

Bc. Eduard Stuchlík

© ZOO Brno, 2001

webmaster: Faster CZ, s. r. o. /www.faster.cz/